ANA DEMONSTRATIV

Casa de pe deal

roman

CAPITOLUL 1

Toamna în care s-a întors

Drumul spre sat urca printre livezi rărite, iar autobuzul se oprea, ca întotdeauna, în dreptul fântânii cu cumpănă. Ana coborî ultima, cu geanta strânsă la piept, și rămase o vreme pe marginea șoselei, ascultând cum motorul se pierde după curbă. Nimic nu părea schimbat: aceleași garduri vopsite în verde, același câine care lătra fără convingere, același miros de frunze arse venind dinspre grădini.

Casa bunicilor stătea în capătul uliței, ceva mai sus decât celelalte, ca și cum ar fi vrut să vadă tot satul dintr-o privire. Poarta scârțâi exact pe nota pe care și-o amintea. În curte, nucul crescuse atât de mult încât acoperea jumătate din acoperiș, iar sub el banca de lemn se înclinase spre stânga, obosită de atâtea veri.

— Ai venit, spuse o voce din pragul bucătăriei de vară.

Mătușa Elena își ștergea mâinile pe șorț și zâmbea cu toată fața, așa cum zâmbesc oamenii care au așteptat mult și nu mai știu ce să facă acum, că așteptarea s-a terminat. Ana lăsă geanta jos și o îmbrățișă. Mirosea a pâine și a cimbru, iar umerii ei erau mai mici decât și-i amintea.

Seara au mâncat afară, la masa acoperită cu mușama înflorată. Mătușa a vorbit despre vecini, despre ploile care întârziaseră, despre fântâna care trebuia curățată. Ana asculta și încerca să pună fiecare nume pe chipul potrivit, ca într-un joc de memorie început în copilărie și lăsat neterminat. Din când în când, o pasăre de noapte trecea jos, peste curte, și amândouă tăceau o clipă.

Abia târziu, după ce vasele au fost spălate și lampa din tindă aprinsă, mătușa a scos din dulap o cutie de tablă, cu capacul ruginit pe margini. Înăuntru erau scrisori legate cu sfoară, fotografii cu colțurile rupte și un carnet cu coperți de pânză albastră. „Le-a păstrat bunicul tău”, a spus ea. „Mi-a zis să ți le dau ție, când o să te întorci.”

*

Dimineața a început cu ceață. Dealul din spatele casei dispăruse cu totul, iar livada părea un șir de umbre care așteptau să fie desenate. Ana a deschis carnetul la întâmplare. Scrisul bunicului era mărunt, aplecat, cu litere care se țineau de mână ca niște copii pe drum. Pe prima pagină era o dată din primăvara anului în care se născuse ea și o singură propoziție: „Azi am plantat nucul."

A citit până la prânz, fără să-și dea seama cum trece timpul. Carnetul nu era un jurnal în adevăratul sens al cuvântului, ci o socoteală a anotimpurilor: când au înflorit merii, câte coșuri de prune au cules, ce s-a stricat la acoperiș și cine a venit să ajute. Printre rândurile acestea simple, însă, apăreau din când în când propoziții care o opreau în loc, ca o treaptă lipsă pe o scară cunoscută.

„Ana a spus astăzi primul ei cuvânt. Nu a fost «mama» și nici «tata», ci «nuc». Elena râde și zice că e întâmplare. Eu cred că pomii știu cine îi iubește."

A închis carnetul și a ieșit în curte. Ceața se ridicase, iar soarele bătea pieziș printre crengi. Sub nuc, frunzele formau un covor galben, moale, în care pașii nu se auzeau. S-a așezat pe banca strâmbă și a stat acolo multă vreme, cu carnetul în poală, ascultând cum satul se trezește încet: o găleată pusă pe fântână, un tractor departe, glasuri de copii pe drumul spre școală.

CAPITOLUL 2

Scrisorile

Scrisorile erau mai greu de citit decât carnetul. Hârtia se îngălbenise, cerneala se întinsese pe alocuri, iar unele cuvinte trebuiau ghicite din context. Erau adresate bunicii, din anii în care bunicul lucrase departe, la construcția unui baraj, și veneau o dată pe lună, cu o regularitate care spunea, poate, mai mult decât conținutul lor.

În fiecare scrisoare, bunicul descria munca pe scurt și apoi, pe rânduri întregi, întreba de casă: dacă s-a reparat gardul, dacă a plouat destul, dacă vaca dă lapte, dacă nucul a prins rădăcină. Ana zâmbi. Omul acesta, pe care ea îl știa tăcut și sever, scria ca un îndrăgostit care nu găsește alte cuvinte decât cele despre grădină.

Spre seară, mătușa Elena a venit lângă ea, cu două căni de ceai de tei. S-au uitat împreună la fotografii. Într-una dintre ele, bunicii stăteau în fața casei, tineri, stânjeniți de aparat, iar lângă ei, abia cât un băț înfipt în pământ, se vedea nucul. „Vezi?”, a spus mătușa. „Totul a început de aici.”

Ana a pus fotografia înapoi în cutie și a privit spre pomul care acum le acoperea pe amândouă cu umbra lui. A înțeles, fără să și-o spună în cuvinte, că nu venise doar să vadă casa. Venise să afle ce rămâne dintr-un om după ce pleacă: o socoteală a anotimpurilor, câteva scrisori, un copac care crește mai departe.

În zilele următoare a început să facă ordine. A curățat podul, a scos la soare plăpumile, a reparat, cu ajutorul unui vecin, balamaua porții. Fiecare lucru pe care îl atingea avea o poveste, iar mătușa i-o spunea fără să fie întrebată, ca și cum ar fi așteptat ani întregi să aibă cui să le spună.